

„Reforma justiției în Republica Moldova va avea succes numai atunci când se va reuși schimbarea mentalității judecătorilor”

Toomas Hendrik Ilves,
Președintele Estoniei

REFORMA PE SCURT

Candidații la funcțiile de judecător și procuror vor fi testați cu poligraful

La 4 octombrie curent, Ministerul Justiției a remis Guvernului un set de proiecte de legi cu privire la măsurile anti-corupție în domeniul justiției. Potrivit acestora, prin lege va fi stabilită obligativitatea testării cu poligraful a candidaților la funcțiile de judecător și procuror. De asemenea, vor fi stabilite interdicții clare privind comunicarea judecătorului cu participanții la proces sau cu alte persoane dacă o astfel de comunicare este legată de dosarul aflat în procedura judecătorească și are loc în alt mod decât cel prevăzut de regulile de procedură. Modificările vizează și revizuirea sancțiunilor din Codul penal pentru infracțiunile de corupție, prin majorarea amenzii și a termenului pedepsei de privare de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate până la 15 ani. Modificări legislative sunt prevăzute în Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, la capitolul „Integritatea actorilor justiției”.

Urmărirea penală a unui judecător va putea fi pornită fără acordul prealabil al CSM

O hotărâre în acest sens a fost luată de Curtea Constituțională (CC) la începutul lunii septembrie, după sesizarea depusă acum un an de Curtea Supremă de Justiție, prin care CSJ solicita verificarea constituționalității excluderii imunității judecătorului în cazul săvârșirii infracțiunilor de corupere pasivă și trafic de influență (articolele 324 și 326 din Codul penal), precum și în cazul săvârșirii unei contravenții administrative. CSJ a invocat că pornirea dosarului penal și efectuarea acțiunilor de urmărire penală pe numele unui judecător, fără acordul preventiv al Consiliului Superior al Magistraturii, vine în contradicție cu unele prevederi ale Constituției și cu normele internaționale privind independența judecătorilor. Potrivit hotărârii CC, Procurorul General are dreptul de a decide personal pornirea dosarelor penale de corupție pe numele judecătorilor, în temeiul articolelor 324 și 326 din Codul penal, fără acordul prealabil al CSM. Curtea Constituțională a decis însă că acțiunile procesuale de reținere, percheziționare a judecătorului, arestare sau aducerea lui silită pot fi efectuate doar cu acordul Consiliului Superior al Magistraturii.

În prima jumătate a anului 2013, sarcina medie lunară a unui judecător a constituit:

- la Curtea Supremă de Justiție – **14 dosare**
- la Curțile de Apel – **17 dosare**
- la Judecătoria Militară – **3 dosare**
- la Judecătoria Comercială de Circumscripție – **2 dosare**
- la alte judecătoria – **27 dosare.**

Sursa: CSM

Reforma justiției trebuie accelerată

Reformele în sectorul justiției se implementează foarte lent, iar instituțiile cu cele mai mari restanțe la capitolul acțiuni realizate sunt Consiliul Superior al Magistraturii, Procuratura Generală și Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat. Aceste constatări se regăsesc într-un raport de monitorizare a Strategiei de reformă a sectorului justiției, făcut public recent de două organizații neguvernamentale.

Asociația „Promo-Lex” și Asociația pentru Guvernare Eficentă și Responsabilă (AGER) au lansat recent un raport de evaluare a realizării acțiunilor prevăzute în Strategia de reformă a sectorului justiției (SRSJ) care a inclus perioada aprilie - iunie 2013. Potrivit documentului, din cele 101 activități ale SRSJ, nerealizate încă din 2012, au fost implementate doar 44, iar din 31 de activități preconizate pentru trimestrul doi al anului 2013 au fost realizate doar șase. Printre instituțiile restanțiere la implementarea reformelor în justiție sunt Consiliul Superior al Magistraturii (CSM), Procuratura Generală (PG) și Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat (CNAJGS).

CSM-ul a realizat doar 42 % din acțiuni

Potrivit raportului, în anul 2012 și în primele două trimestre ale anului 2013, CSM a reușit să realizeze doar 42% din acțiunile planificate pentru această perioadă, iar PG și CNAJGS au realizat doar jumătate din acțiunile planificate.

Una din acțiunile preconizate în strategia de reformă pentru anul 2012, însă nerealizată la timp, a fost cea de evaluare a performanțelor judecătorilor de instrucție, în vederea includerii

Pavel Postică (Promo-Lex) și Olesia Stamate (AGER) prezintă raportul de monitorizare a Strategiei de reformă a sectorului justiției

acestora în corpul judecătoresc comun în calitate de judecători specializați. Președintele CSM, Nichifor Corochii, afirmă că tergiversarea s-a produs deoarece nu au putut fi selectați la timp membrii Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor. „Unii membri ai acestui colegiu au fost aleși la Adunarea Generală a Judecătorilor din noiembrie 2012, iar membrii din partea societății civile – abia la începutul anului curent. Astfel, întârzierea evaluării performanțelor judecătorilor de instrucție este justificată”, spune președintele CSM.

Pavel Postică, jurist la Asociația „Promo Lex”, afirmă că în situația în care unele din acțiunile strategiei de reformă sunt realizate mai târziu, ar fi bine să fie explicat detaliat motivul acestei întârzieri, iar planul de acțiuni să fie ajustat la situația actuală. „Principala deficiență atât la CSM, cât și la alte instituții res-

ponsabile de realizarea acțiunilor în cadrul reformei justiției, este că nu au fost efectuate în prealabil studiile privind necesitatea modificării procedurilor de numire a personalului și de optimizare a cadrelor, ceea ce a dus la tergiversarea reformelor”, menționează Pavel Postică.

Ajutoarele UE vor depinde de gradul de implementare a acțiunilor

În același timp, dacă reformele nu vor fi accelerate, Moldova riscă să piardă susținerea, inclusiv financiară, a structurilor europene

și internaționale. Olesia Stamate, directoarea Asociației pentru Guvernare Eficentă și Responsabilă, admite că o altă cauză a încetirii reformei a constituit-o instabilitatea politică din țară, acesta fiind și motivul nesemnării la timp a memorandumului cu UE privind finanțarea reformei justiției. „Guvernul trebuie să monitorizeze foarte atent realizarea acțiunilor planificate, deoarece de gradul de implementare a acțiunilor va depinde la modul direct și cuantumul tranșelor asistenței financiare care va veni din partea UE”, conchide Olesia Stamate.

Realizarea Strategiei de reformă a sectorului justiției în cifre:

Numărul instituțiilor responsabile de realizarea acțiunilor	Numărul total al acțiunilor planificate	Inclusiv:	
		Realizate	Nerealizate
14	196	116	80

Sursa: Raport Promo-Lex și AGER

Hotărârile CSJ din ultimii cinci ani, disponibile on-line

Curtea Supremă de Justiție a lansat un mecanism on-line de identificare rapidă a deciziilor judecătorești naționale și a hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO). Potrivit președintelui CSJ, Moldova este unica țară din Europa care va oferi informații detaliate despre toate hotărârile judecătorești emise de CSJ, iar cetățenii vor avea posibilitatea de a urmări examinarea oricărui dosar.

Președintele Curții Supreme de Justiție, Mihai Poalelungi, susține că pe pagina web www.csj.md pot fi găsite circa 50 mii de hotărâri ale Curții Supreme, emise în ultimii cinci ani. „La crearea acestui mecanism on-line au participat mai mulți programatori și unii psihologi, fiind stabilite cele mai frecvente cuvinte solicitate și informații citite, în așa fel încât să răspundem solicitărilor. Acest sistem are un motor de căutare, adaptat după noțiunile juridi-

ce, iar Moldova este, deocamdată, unica țară din Europa care va oferi informații detaliate despre toate hotărârile judecătorești emise de CSJ, iar cetățenii pot vedea textul hotărârii, operând metoda de căutare după articol, domeniu și indicii tematici ai deciziei.”, a precizat președintele CSJ. De asemenea, mecanismul disponibil pe site oferă posibilitatea vizualizării hotărâri-

lor Curții Europene a Drepturilor Omului contra Moldovei, iar baza de date va fi actualizată odată cu adoptarea noilor hotărâri. Hotărârile CtEDO de asemenea pot fi găsite după articol, domeniu și indicii tematici care constituie esența hotărârii. Hotărârile sunt disponibile în patru limbi: română, rusă, engleză și franceză.

Iana Spinei, expertă a organizației

Transparency International-Moldova, susține că existența acestor mecanisme pe site-ul CSJ va garanta accesibilitatea maximă la deciziile instanței supreme de judecată. „Un cetățean, atât din țară, cât și din oricare colț al lumii, poate vedea textul unei hotărâri de judecată fără să fie nevoit să vină la CSJ să depună o cerere prin care să ceară o copie a acestei decizii”, susține experta, menționând în același timp că este necesar ca toate instanțele din țară să dispună de sisteme de căutare on-line accesibile, unde ar putea fi găsite toate hotărârile judecătorești.

La evenimentul de lansare a mecanismului on-line de identificare rapidă a deciziilor judecătorești, președintele CSJ, Mihai Poalelungi, a declarat că pe site-ul Curții Supreme urmează să fie creată o bază de date a tuturor instanțelor judecătorești naționale, iar magistrații vor fi obligați să publice, periodic, informații despre dosarele examinate.